

ברכות CHANGE הז"ל DID THE WORDING OF THE MIDDLE

In the last two weeks we have seen how our commentators view the order of the middle ברכות of שמונה עשרה. We have also examined the way that scholars view the order of the middle ברכות of שמונה עשרה. The difference between the views can be summarized as follows: our commentators view שמונה עשרה as if it was a תפלה that was composed in their own day and age. Scholars and in particular, Professor Ezra Fleischer, view שמונה עשרה as a תפלה that was composed in response to a specific historic event; the destruction of the בית המקדש. The difference goes one step further. Professor Fleischer believes that שמונה עשרה was composed to be a תפלה that was to be short lived. In composing שמונה עשרה with six ברכות that concern אחרית הימים, הז"ל expected that the destruction of the second בית המקדש was the first event in a series of events that were going to lead to the coming of the משיח in the very near future. Our commentators who lived at least one thousand years later did not take that position because so much time passed and the גאולה had not come.

It can be argued that the first three ברכות of שמונה עשרה continue the theme of the גאולה portion of the rule of סמיכת גאולה לתפלה with the תפלה portion of that rule beginning with the ברכה of חונן הדעת. Let us start with the opening words of שמונה עשרה. According to the following מדרש, the opening words of שמונה עשרה reflect some of the first words that the רבנו של עולם told משה רבינו when the רבנו של עולם initially appeared to משה רבינו concerning the גאולה from מצרים:

מכילתא דרבי ישמעאל בא – מס' דפסחא בא פרשה טז ד"ה ויאמר משה – ומנין שאומרים ברוך אתה ה' אלקינו ואלקי אבותינו אלקי אברהם אלקי יצחק ואלקי יעקב? שנאמר ויאמר עוד אלקים אל משה כה תאמר אל בני ישראל ה' אלקי אבותיכם אלקי אברהם אלקי יצחק ואלקי יעקב שלחני אליכם (שמות ג טו).

By incorporating the message of one of the פסוקים that introduce גאולת מצרים, הז"ל were calling upon the רבנו של עולם to bring a further גאולה in their time. The theme of גאולה may also explain the prominent role that תחית המתים plays in the second ברכה of שמונה עשרה.

אתה גבור לעולם א-דני, מתיה מתים אתה, רב להושיע. מכלל חיים בְּחֶסֶד, מתיה מתים בְּרַחֲמִים רַבִּים, סוֹמֵךְ נוֹפְלִים, וְרוֹפֵא חוֹלִים, וּמַתִּיר אֲסוּרִים, וּמְקַיֵּם אֲמוּנָתוֹ לְיִשְׁרָאֵל עֲפָר, מִי כְמוֹד בְּעַל גְּבוּרֹת וּמִי דוֹמֵה לָךְ, מְלַךְ מַמְיָת וּמַתִּיָּה וּמְצַמִּיחַ יְשׁוּעָה. וְנֶאֱמַן אֶתְּהָ לְהַחְיֹת

מתים. בְּרוּךְ אַתָּה ה', מְחַיֵּה הַמֵּתִים.

In the second ברכה of עשרה שמונה, we speak of the concept of תחיית המתים five times. The repetition of a theme that does not appear in תורה שבכתב can only be explained as a prayer composed by חז"ל to bring forth the period of תחיית המתים as soon as possible. Even the third ברכה of הקל הקדוש continues the theme of גאולה by tying itself to the two פסוקים in קדושה that are taken from two prophetic visions of the heavenly worlds.

themes are also be found in the נוסח הברכות that were part of an early version of עשרה שמונה according to מנהג ארץ ישראל that was discovered by Professor Uri Ehrlich and reported by him in the journal עשרה שמונה על יד-כרך שמונה עשרה.

חנינו אבינו דיעה מאתך בינה והשכל מתורתך. ברוך אתה ה' חונן הדעת.

השיבנו ה' אליך ונשובה חדש ימינו כקדם. ברוך אתה ה' רוצה בתשובה.

סלח לנו אבינו כי חטאנו מחול לנו והעבר על פשעינו כי רבים' . . . רחמך. ברוך אתה ה' המרבה לסלוח.

ראה בעניינו וריבה ריבנו וגאלינו מהרה למען שמך. ברוך אתה ה' גואל ישראל.

רפאינו ה' אלוקינו ממכאוב ליבנו ויגון ואנחה ודבר העבר ממנו הח' . . . ברוך אתה ה' רופא חולי עמו ישראל.

ברך עלינו ה' אלוקינו את השנה הזאת לטובה ולברכה בכל מיני תבואתה ותן גשם ברצון על פני האדמה ושבע את כל העולם מברכותיך ותן ברכה במעשה ידינו. ברוך אתה ה' מברך השנים.

The ברכה of השיבנו and the ברכה of רפאינו clearly support Professor Fleischer's position. The words: השיבנו ה' אליך ונשובה חדש ימינו כקדם are the words in the second to last פסוק of מגלת איכה and are currently repeated by the congregation after the בעל קורא completes מגלת איכה. The fact that the words are taken from מגלת איכה demonstrates that חז"ל composed the ברכה as a reaction to the destruction of the בית המקדש. Moreover, the words clearly call for the re-establishment of the עבודה in the בית המקדש. Similarly, in the ברכה of רפאינו the words: רפאינו ה' אלוקינו ממכאוב ליבנו ויגון ואנחה reflect the fact that the illness that is the subject of the ברכה is an illness of the soul and not a physical illness.

Why did the language of the ברכות change over time? Because the גאולה that חז"ל expected and hoped for never came. With the passage of time, חז"ל changed the themes of the first part of the middle ברכות to be a prayer for the personal needs of the community.

1. Words were missing in the manuscript.

SUPPLEMENT

MESSIANIC FERVOR BEFORE AND AFTER חורבן בית שני

We cannot fully appreciate the atmosphere in which **שמונה עשרה** was put into final form without considering the mood of the Jewish people at that time. The following two sources describe the period to be one of messianic fervor. The first contains two excerpts from the book: *From Text to Tradition, A History of Second Temple & Rabbinic Judaism*, by Professor Lawrence H. Schiffman, Chairman of New York University's Skirball Department of Hebrew and Judaic Studies.

Page 157: The destruction of the Second Temple in 70 C.E. was the culmination of some seven decades of Jewish unrest and anti-Roman agitation. Certain families had a continuous tradition of opposition to Roman rule which can be traced from the earliest years of the Herodian dynasty through the period of the procurators. The constant efforts of various groups seeking an end to Roman domination and persecution eventually led to the full scale revolt of 66-73 C.E.

The opposition to Rome was fueled by a number of factors. First, many Palestinian Jews, from the Maccabean Revolt on, had steadfastly fought against foreign domination. For these predecessors of the later revolutionaries, this was not a question of religious liberty; the issue was not whether a foreign power would allow the Jews to follow the Torah but rather a question of national pride and the ideal of complete freedom and independence. Indeed both the prophets of old and the visionaries of Second Temple times looked forward to an independent Jewish nation. Moreover, many of those who took part in the Great Revolt of 66-73 C.E. were motivated by messianic expectations, and some of the leaders of the factions involved in the revolt had messianic aspirations.

Throughout the Second Temple period, the concept of messianism was central to many groups whose surviving writings we know from the apocrypha, the pseudepigrapha, and the Dead Sea Scrolls. Stimulated by the biblical hope for the restoration of the Davidic monarchy and the destruction of the wicked on the day of the Lord, numerous authors elaborated the idea of messianic redemption. By the first century C.E. it was widely agreed that at some future date the Jews could expect a renewal of the Davidic dynasty's role over the Land of Israel, a purification of religious life, and freedom from foreign domination. While some groups expected this redemption to evolve naturally, others believed that the new order would be born out of a series of great messianic battles and catastrophes

The two motivating forces, the heritage of the Maccabean uprising and messianism, were set in motion in an atmosphere of rule by Roman procurators who were increasingly capricious and cruel. The procurators paid little or no attention to the needs and sensitivities of the Jews of Palestine during the years leading up to the revolt. Rome would eventually reap the results of this callous approach.

Page 176-The latter years of Roman rule, in the aftermath of the Bar Kokhba Revolt and on the verge of the Christianization of the empire, were extremely fertile ones for the development of Judaism. It was in this period, that Tannaitic Judaism came to its final stages, and that the work of gathering its intellectual heritage, the Mishnah, into a redacted collection began. All the suffering and the fervent yearnings for redemption had culminated not in a messianic state, but in a collection of traditions which set forth the dreams and aspirations for the perfect holiness that state was to engender. As prayer had replaced sacrifice, Torah, in the form of the Mishna, had now replaced messianism. A different kind of redemption was now at hand.

The following sources are quoted in the book **אלף דור** by Yerucham Horowitz. Noone less than **רבי עקיבא** believed that Bar Kokhba was **מלך המשיח**:

תלמוד ירושלמי מסכת תענית פרק ד דף סח טור ד /ה"ה-תני אמר רבי יהודה בי רבי אלעאי ברוך רבי היה דורש הקול קול יעקב והידים ידי עשו; קולו של יעקב צווח ממה שעשו לו ידיו של עשו בביתר. תני ר' שמעון בן יוחי עקיבה רבי היה דורש: דרך כוכב מיעקב דרך כוזבא מיעקב רבי עקיבה כד הוה חמי בר כוזבה הוה אמר דין הוא מלכא משיחא. אמר ליה רבי יוחנן בן תורתא עקיבה, יעלו עשבים בלחייך ועדיין בן דוד לא יבא.

The **רמב"ם** in two references acknowledges that many others along with **רבי עקיבא** believed that Bar Kokhba was the **מלך המשיח**:

רמב"ם הלכות מלכים פרק יא הלכה ג-ואל יעלה על דעתך שהמלך המשיח צריך לעשות אותות ומופתים ומחדש דברים בעולם או מחיה מתים וכיוצא בדברים אלו, אין הדבר כך, שהרי רבי עקיבא חכם גדול מחכמי משנה היה, והוא היה נושא כליו של בן כוזבא המלך, והוא היה אומר עליו שהוא המלך המשיח, ודימה הוא וכל חכמי דורו שהוא המלך המשיח, עד שנהרג בעונות, כיון שנהרג נודע להם שאינו, ולא שאלו ממנו חכמים לא אות ולא מופת, ועיקר הדברים ככה הן, שהתורה הזאת חוקיה ומשפטיה לעולם ולעולמי עולמים, ואין מוסיפין עליהן ולא גורעין מהן. *והשנת הראב"ד* / אל יעלה על דעתך וכו', א"א והלא בן כוזבא היה אומר אנא הוא מלכא משיחא ושלחו חכמים לבדקו אי מורח ודאין או לא וכיון דלא עביד הכי קטלוהו.

רמב"ם הלכות תעניות פרק ה הלכה ג-ותשעה באב וחמשה דברים אירעו בו: נגזר על ישראל במדבר שלא יכנסו לארץ, וחרב הבית בראשונה ובשנייה, ונלכדה עיר גדולה וביתר שמה והיו בה אלפים ורבבות מישראל והיה להם מלך גדול ודימו כל ישראל וגדולי החכמים שהוא המלך המשיח, ונפל ביד גוים ונהרגו כולם והיתה צרה גדולה כמו חורבן המקדש, ובו ביום המוכן לפורענות חרש טורנוסרופוס הרשע ממלכי אדום את ההיכל ואת סביביו לקיים (ירמיהו כ"ו) ציון שדה תחרש.